

Kansallinen Lääkeinformaatioverkosto 2021–2023 Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmä, kokous 3/2022, MUISTIO

Aika: Torstai 29.9.2022 klo 14.02–15.44

Paikka: Microsoft Teams -kokous

Kokouksessa läsnä:

Essi Kariaho, puheenjohtaja, Lääketietokeskus
Roosa Kekki, sihteeri, Suomen Farmasian Opiskelijajärjestöt ry
Jenni Tamminen-Sirkiä, Colores - Suomen Suolistosyöpäyhdistys ry (poistui 14.46)
Pii Rannanheimo, Fimea
Ilona Niittyinen, HUS Apteekki
Outi Lapatto-Reiniluoto, HUS, SKFY
Ville Valkoinen, Kliinisen Farmasian Seura
Saara Salin, Orion Oyj
Katja Uljas, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki
Kaisa Kinnari, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki
Henna Kyllönen, Suomen Apteekkariliitto
Elina Ottela, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Teemu Ali-Kovero, Suomen Proviisoriyhdistys ry (liittyi 15.03)
Jukka K. Korpela, Suomen Syöpäpotilaat ry

Kaksi nostoa kokouksesta:

1. Työryhmän toimenpiteet etenevät hyvin ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Osa toimenpiteistä on jo saatettu valmiiksi ja useat projektit ovat valmistumassa ensi vuoden aikana. Viestinnän tehostamisen keinoja kaivataan yhä lisää valmiiden materiaalien levittämisessä ja käyttöönotossa.
2. Työryhmien pitkät nimet koetaan haasteelliseksi työryhmien sisäisen viestinnän kannalta. Pohdittu työryhmien nimien käytännöllistämistä epävirallisessa viestinnässä. Sovittu työryhmän kokouksessa käyttää epävirallisessa viestinnässä työryhmästämme nimeä ”Käyttäjälähtöinen lääkeinformaatio”.

1. Kokouksen avaus ja työryhmän jäsenten esittäytyminen

Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmän puheenjohtaja Essi Kariaho avasi kokouksen klo 14.02 ja toivotti työryhmän jäsenet tervetulleiksi työryhmän vuoden kolmanteen kokoukseen.

Työryhmän uusi jäsen Saara Salin (Orion Oyj), ja työryhmän jäsenet esittäytyivät. Tervetuloa mukaan työryhmään Saara!

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään asialista kokouksen työjärjestykseksi. **Päätös:** Esityksen mukaan.

3. Työryhmän toimintasuunnitelman toimenpiteiden ja kehittämisprojektien edistyminen

3.1. Toimintasuunnitelmaan kirjattujen kehittämisprojektien vastuuhenkilöt esittelivät oman pientyöryhmänsä kuulumiset sekä projektien tilanteen, edistymisen ja seuraavat askelmerkit.

Kommentointi ja työryhmätyöskentelyyn osallistuminen lääketietovarannon jatkotyössä, jossa tavoitteena on kansallisen lääketietovarannon toteutuksen tarkempi määrittely ja suunnittelu, Piia Rannanheimo (Fimea)

Selvitystyö toimenpiteen osalta on valmistunut ja kokonaisuus on luovutettu STM:n päätöksentekoon. Linjauspäätöksiä siitä, miten lääkevalmisteiden tiedonhallintaa tullaan tulevaisuudessa toteuttamaan, on odotettavissa myöhemmin syksyllä. Sovittu, että poistetaan toimenpide tulevien kokousten käsittelylistalta ja tarvittaessa otetaan nostoja kokonaisuudesta kokouksissa tilanteen mukaan.

Sairaala-farmasian ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalin päivittäminen ja jalkauttaminen sairaanhoitopiiriin tasolla, Katja Uljas (Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin sairaala-apteekki)

Materiaali on ollut kommentoitavana yliopistollisilla sairaala-apteekeilla ja materiaaliin on tehty lisäyksiä kommenttien pohjalta. Vastaanotto yliopistollisissa sairaala-apteekeissa on ollut hyvä. Rakennemuutoksen valmistuttua materiaali lähetetään kaikille sairaala-apteekeille kommentoitavaksi. Materiaalin päivityksen ja laajemman kommenttikierroksen toteuttamisen jälkeen suunnitelma olisi tarkoituksena lähettää kommentoitavaksi myös työryhmälle ensi vuoden puolella.

Tehokkaan ja toimivan lääkeinformaatioketjun kuvaus, Ville Valkoinen (Kliinisen Farmasian Seura)

Kliinisen Farmasian Seura toteuttaa farmasian opiskelijoilla tehtävän loppusyksyn kliinisen farmasian opintojen yhteydessä. Tehtävän tarkoituksena on pohtia lääkeinformaatioketjua eri näkökulmista, sekä pohtia, miten lääkeinformaation saatavuutta, saavutettavuutta ja toteutumista voitaisiin seurata sekä varmistaa eri ketjun vaiheissa. Farmasian opiskelijat laativat tehtävän osana tarkastuskortit, opiskelijoiden kurssi käynnistyy lokakuussa. Tehtävän pohjalta syntyneet luonnosversiot on tarkoitus ottaa pientyöryhmän käsittelyyn vuodenvaihteessa.

Valtakunnallinen lääkkeet ja ympäristö -teeman informointikampanja lääkelaastarien käyttäjille, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto) ja Outi Lapatto-Reiniluoto (HUS, SKYF)

Toimenpide on edennyt aiepaperin suunnitelman mukaisesti. Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijoiden suorittaman tehtävän pohjalta syntyneen tarpeenkartoituksen tuloksista on muodostettu blogipostaus: <http://laakkeetonitameri.fi/2022/08/11/kaytettykin-laakelaastari-on-yha-laake/>.

Tietotippaan on kesän aikana lisätty lääkelaastareiden oikeaoppiseen hävittämiseen liittyvää ohjeistusta. Apteekeille suunnatun kampanjan asiakasviestinnän materiaalit, kuten infonäytöille suunnatut materiaalit, on laadittu lääkejätteen oikeaoppisen hävittämisen tueksi. Avoapteekkiharjoitteluun liittyvä tehtävä on saanut hyvää palautetta opiskelijoilta, ja tehtävä olisi tarkoitus toteuttaa tulevaisuudessa myös Helsingin Yliopistossa.

Lääkeaineiden ympäristöluokitus, Essi Kariaho (Lääketietokeskus)

Työryhmän yhteispäätöksellä päätetty poistaa toimenpide toimintasuunnitelmasta ammattilaisversion kehitystyön ajaksi. Sovittu, että projektin edetessä kuluttajaversioon projektin kuulumisia voidaan käydä läpi työryhmän kokouksissa, sekä mahdollisesti nostaa kehittämisprojekti uudelleen työryhmän käsittelyyn.

Lääkäreiden ja hoitajien keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, Elina Ottela (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry) ja Outi Lapatto-Reiniluoto (HUS, SKFY)

Viime keväänä muodostettua versiota on syksyn mittaan päivitetty. Materiaalin päivityksessä on painotettu tietokantojen keskeisyyttä ja saavutettavuutta, ja materiaalista on rajattu pois erikoistettävissä käytettäviä lääketiedon lähteitä. Pientyöryhmä ehdotti, että päivitettyä materiaalia ei lähetettäisi koko verkoston kommenttikierrokselle, vaan materiaali hyväksyttisiin työryhmän kesken ulkoasun päivityksen valmistuttua. Pientyöryhmä lähestyy Fimeassa Lääkeinformaatioverkoston toiminnasta vastaavia henkilöitä materiaalin ulkoasun päivityksen tiimoilta. Pientyöryhmässä on myös pohdittu materiaalin optimaalista päivittämisväliä, ja tultu lopputulokseen, että materiaali olisi optimaalista päivittää kahden vuoden välein. Myös Mervi Flinkman on osallistunut materiaalien päivittämiseen. Materiaalin vaikuttavuutta ja hyödynnettävyyttä on tulevaisuudessa tarkoitus arvioida seuraamalla käyttömääriä Fimean nettisivuilla ja Innokylässä.

Apteekkien ja farmaseuttisen henkilöstön keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto)

Edellisellä toimikaudella tuotettuun materiaalin on laadittu lisä- ja muutosehdotukset, ja materiaali on seuraavaksi tarkoitus lähettää kommentoitavaksi Yliopiston Apteekin tietopalveluille sekä Lääketietokeskukselle. Kommentointikierroksen valmistuttua materiaalin ulkoasu päivitetään yhtenäiseksi muiden lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien kanssa. Materiaalin vaikuttavuutta ja hyödynnettävyyttä olisi tarkoitus arvioida seuraamalla materiaaliin ohjaavan linkin käyttömääriä Fimean nettisivuilla ja Innokylässä. Yhteistyötä viestintäryhmän kanssa on toivottu materiaalien saavutettavuuden ja hyödynnettävyyden lisäämiseksi kaikkien lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien osalta.

Tiedon tuottaminen ajankohtaisista ja tarpeellisista aiheista lääkkeiden käyttäjille, Jukka K. Korpela (Suomen Syöpäpotilaat ry) ja Piia Rannanheimo (Fimea)

Pientyöryhmä kokoontui keväällä täsmentämään tehtävänantoa sekä selkeyttämään toimenpiteen tavoitetta (**Liite 1**). Kevään kokouksen pohjalta muodostui kysymyslista, johon lähdettiin hakemaan ratkaisuja lähestymällä tutkijaverkoston. Yhdessä tutkijaverkoston kanssa pientyöryhmä pohti vastauksia toimenpiteeseen liittyviin keskeisiin kysymyksiin, kuten esimerkiksi, mitä lääkkeiden käyttäjät haluavat tietää lääkkeiden käytöstä ja lääkehoidosta, sekä miten tiedon tarve eroaa eri asiakasryhmissä ja tilanteissa. Keskeisenä tavoitteena oli kartoittaa, mitä tutkimustietoa on saatavilla aihepiireistä. Pientyöryhmä osallistui myös Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen -työryhmän kokoukseen. Keskustelun pohjalta erityisenä tilannetarpeena tunnistettiin siirtymätilanteet, joissa erikoissairaanhoidosta siirrytään esimerkiksi kotihoidon piiriin, sekä asiakasryhmien näkökulmasta, miten eri sairaanhoitotilanteissa potilaiden tiedontarve eroaa asiakasryhmien välillä.

Keskusteluiden pohjalta muodostui dokumentti "Potilaskeskeinen analyysi lääkkeitä koskevan tiedon ajankohtaisuudesta ja tarpeellisuudesta" (**Liite 2**). Asiakirja esittelee potilaan näkökulmasta, miten voitaisiin järjestää asianmukainen ja tarpeellinen tieto

potilaan käyttämistä lääkkeistä, sekä millaisia ongelmia lääketiedon saantiin liittyy, ja miten tiedonsaantiin liittyviä ongelmia voitaisiin ratkoa. Tällä hetkellä ei ole olemassa mekanisme, jolla ajankohtaista tietoa voitaisiin tarjota lääkkeiden käyttäjälle, tai jonka avulla voitaisiin tehokkaasti tavoittaa lääkkeiden käyttäjät. Seuraavana tavoitteena olisi muodostaa työryhmä arvioimaan kokonaisuutta sekä valita keskeiset kysymykset työryhmän käsiteltäväksi. Pientyöryhmän aihe linkittyy samoihin aihepiireihin usean työryhmän toimenpiteen kanssa, ja tuotettujen materiaalien jakamisesta koettiin olevan hyötyä myös muiden projektien toteutuksen kannalta. Pientyöryhmässä on myös pohdittu digihoitopolkujen vaikuttavuutta, sekä sitä, saako asiakas tarvitsemansa lääkeinformaation digitaaliselta hoitopolulta, ja mitä ongelmia/toiveita digihoitopolkuja käyttävillä potilailla olisi.

Pientyöryhmä on alustavasti suunnitellut muotoilevansa toimenpide-ehdotuksen muutaman eri tapausesimerkin muotoon. Tapausesimerkkien kohdehenkilöiltä kerättäisiin tietoa, miten lääketiedon saatavuus, saavutettavuus ja personointi toteutuu, tavoitteena kartoittaa keskeisiä ongelmakohtia. Tapausesimerkkien kartoittamiseksi olisi tarkoitus toteuttaa kysymyspatteristo, jonka toteuttamiseen toivottiin koordinaatiovastaava potilasjärjestöltä. Tapausesimerkkien pohjalta tunnistettuihin ongelmakohtiin olisi tarkoitus etsiä yhdessä tapausesimerkkeihin kuuluvien kohdehenkilöiden kanssa myös ratkaisuehdotuksia. Tavoitteena olisi tuottaa kartoitettuihin ongelmiin tarkoituksenmukainen suositus, toimenpide- tai ratkaisuehdotus, joka parantaisi lääketiedon saatavuutta ja saavutettavuutta. Ratkaisuehdotuksen laatimiseksi tulisi nimetä analysointi-, raportointi- ja koordinoitavastuutahot sekä myös pohtia, miten toimenpiteen vaikuttavuutta voitaisiin arvioida.

Digitaalisten hoitopolkujen ja niillä hyödynnettävien työkalujen kehittäminen

Toimenpiteeseen ei ole tullut lisättävää viime kokouksen jälkeen. Pientyöryhmän toimintaan mukaan haluavat voivat olla yhteydessä Ville-Matti Mäkiseen (Suomen Proviisoriyhdistys ry) tai Julia Lumijärveen (Kuluttajaliitto).

- Muuta: Pohdittu digitaalisten pakkausselosteiden vaikutusta lääkeinformaation saatavuuteen ja saavutettavuuden, sekä mahdollisesti aiheeseen linkitetyn projektin yhdistämistä osaksi työryhmän toimintasuunnitelmaa/toimenpidettä.

4. Muut asiat

4.1. Terveiset puheenjohtajien ja sihteereiden yhteistapaamisesta 6.9.2022

Essi ja Ville osallistuivat syyskuussa pidettyyn puheenjohtajien ja sihteerien yhteiskokoukseen (**Liite 3**). Kokouksessa keskusteltiin muun muassa työryhmien toimenpiteiden edistymisestä, sekä pohdittiin, miten koko verkoston viestintää voitaisiin kehittää. Muutamia nostoja kokouksesta:

- Viestinnän tehostamisen keinoja kaivataan yhä lisää. Haasteena on erityisesti työryhmien tuottamien materiaalien laajempi käyttöönotto kohderyhmissä. Lääkealan viestijät -työryhmän käyttämistä apuna materiaalien laajemmassa levityksessä on pohdittu, vaikkakin työryhmillä on päävastuu materiaalien käyttöönotosta. Työryhmien kokoukset, työryhmien väliset vierailut ja yhteistilaisuudet ovat olleet keskiössä organisaatioiden välisen keskustelun ylläpitämisessä ja viestien välittämisessä.
- Lähitapaamisten lisääntynyt tarve on tunnistettu, jonka pohjalta on ehdotettu työryhmien järjestävän jatkossa vähintään yhden livekokouksen vuodessa.
- Työryhmien pitkät nimet koetaan haasteelliseksi työryhmien sisäisen viestinnän kannalta. Pohdittu työryhmien nimien käytännöllistämistä epävirallisessa

viestinnässä. Sovittu työryhmän kokouksessa käyttää epävirallisessa viestinnässä työryhmästämme nimeä ”Käyttäjälähtöinen lääkeinformaatio”.

- Lääkeinformaatiofoorumi järjestetään 3.11.2022 verkkolähetyksenä. Lääkeinformaatiofoorumin ohjelma löytyy Fimean nettisivuilta: <https://www.fimea.fi/-/tervetuloa-laakeinformaatiofoorumiin-3.11.2022>

4.2. Terveiset Koordinaatioryhmän kokouksesta 27.9.2022

- Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston yhteistapaaminen järjestetään alkuvuodesta 2023, jotta verkoston jäsenillä on yhteistapaamisen jälkeen aikaa vielä vaikuttaa kuluvan kolmivuotistoimikauden aikana. Koko verkoston kasvokkain kohtaamisen tarve on tunnistettu ja tapaaminen olisi tavoitteena järjestää kasvotusten ensimmäisen kerran koko strategiakautena muun muassa jäsenten yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. Lähitapaamisen järjestäminen parantaisi myös uusien jäsenten orientoitumista osaksi verkoston toimintaa. Tästä huolimatta etäyhteysmahdollisuus järjestetään myös jatkossa maantieteellisen yhdenvertaisuuden vuoksi.
- Koordinaatioryhmän kokouksessa käytiin myös läpi 3.11.2022 järjestettävän Lääkeinformaatiofoorumin toteuttamista. Verkoston jäsenten toivotaan mainostavan foorumia omilla alustoillaan viestinnän tehostamiseksi. Lääkeinformaatiofoorumin teemana on ”toimiva lääkehoito työikäisten arjessa - sitoutumisen haasteena vuorovaikutus ja hoitoväsymys”. Linkki verkkolähetykseen julkaistaan lähempänä tilaisuutta Fimean verkkosivuilla ja Twitterissä.

5. Seuraavat kokoukset

- Kokous 4/22: keskiviikkona 16.11.2022 klo 14–16
- Muut tapahtumat:
 - Lääkeinformaatiofoorumi: torstaina 3.11.2022 klo 9–11.30
 - Lääkehoidon opettajien monialainen foorumi IV 2022 11.11.2022: <https://www.fok.fi/farmasian-paivat/lomf.html>
 - MASSE-hankkeen päätösseminaari 30.11.2022 klo 9–12, Espoossa ja etäyhteydellä. Tapahtuma on kaikille avoin. Ilmoittautumislinkki: <https://link.webpolsurveys.com/EventParticipation/EventPublic/04b942ec-35ea-4671-a5c0-980d6c520522?displayId=Fin2651259>
 - Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston tavoitteet ja toiminta infotilaisuus verkoston uusille ja vanhoille jäsenille 26.1.2023 klo 9–10. Infotilaisuus järjestetään Teams -yhteydellä.
 - Lääkeinformaatioverkoston yhteistapaaminen torstaina 2.2.2023 klo 13–16
 - Lääkehoidon päivä järjestetään 16.3.2023. Elina Ottela esittelee seuraavassa työryhmän kokouksessa Lääkehoidon päivän 2023 ohjelmaa.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Essi Kariaho päätti kokouksen klo 15.44 ja toivotti työryhmäläisille hyvää syksyä.

Liitteet

- Liite 1 Tiedon tuottaminen on ajankohtaista ja tarpeellista lääkkeiden käyttäjille - kooste keskusteluista
- Liite 2 Potilaskeskeinen analyysi lääkkeitä koskevan tiedon ajankohtaisuudesta ja tarpeellisuudesta
- Liite 3 Muistio: Lääkeinformaatioverkoston puheenjohtajien ja sihteereiden vuosikokous 06.09.2022